

А.К. ШАРИПОВ,¹

э.ғ.д., профессор.

А.Е. БЕДЕЛБАЕВА,²

аға оқытушы, магистр.

ҚР Президенті жанындағы Мемлекеттік

басқару академиясы

Алматы облысы филиалы.¹

І. Жансүгіров атындағы Жетісу

мемлекеттік университеті²

ШЕТЕЛ ТӘЖІРИБЕСІ НЕГІЗІНДЕ АУЫЛ АУМАҚТАРЫНЫҢ ОРНЫҚТЫ ДАМУ БАҒЫТТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Аңдатпа

Мақалада мемлекеттік саясаттың аса маңызды стратегиялық мақсаттарының бірі – ауылдық аумақтарды орнықты дамыту бағыттарын қалыптастыру мәселесі көтерілген. Қазақстан Республикасының ауылдық аумақтарының қазіргі жағдайы, өзекті мәселелері, инвестициялық тартымдылықты жоғарылату жолымен ауыл аумақтарының тұрақты дамуын қамтамасыз ету мүмкіндіктері қарастырылған. Қазақстанның ауылдық жерлерін орнықты дамыту мәселесін, оған әсер етуші факторларын зерттеу нәтижесінде, ауылдық өңірлерді дамытуда шетелдің озық тәжірибесін қолдану қажеттілігі анықталған. Еуропалық Одаққа мүше елдердің, Финляндия, Швеция, Дания мемлекеттерінің өңірлерді дамыту тәжірибесі зерттеліп, Қазақстанда жүргізіліп жатқан аймақтық саясатқа салыстырмалы талдау жүргізілген. Ауылдық инфрақұрылымды тұрақты дамыту мәселелерін шешу мақсатында «Жұмыспен қамту–2020» бағдарламасының аясында инженерлік-көліктік және әлеуметтік инфрақұрылымдарды қайта құру мен жөндеуді көздейтін ауылдық елді мекендерді дамытудың жаңа бағытының жүзеге асырылуы қарастырылған. Дамыған елдердің тәжірибесі шектеулі бюджеттік қаражат жағдайында, аймақтық саяси мақсаттарға қол жеткізу, әлеуметтік және көлік инфрақұрылымы мәселелерін шешу, бюджетке жүктемені азайту мақсатында мемлекеттік-жеке меншік әріптестікті кеңейту және жеке сектордың инвестициялық басқару мен жобаларды басқару тәжірибесін неғұрлым белсенді пайдалану қажет екенін көрсетті. Авторлар ауыл аумақтарын орнықты дамыту үшін ең озық халықаралық тәжірибені ескере отырып, ауылдық жерлерге инвестиция тарту үшін қолайлы жағдайлар жасау қажет деп қорытынды жасады.

Тірек сөздер: ауыл аумақтары, орнықты дамыту, шетел тәжірибесі, ауыл шаруашылығы, мал шаруашылығы, жұмыссыздық, өмір сүру деңгейі, аймақтық саясат, инфрақұрылым, инвестициялар.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында ауыл аумақтарының әлеуметтік және экономикалық дамуына бағытталған әр түрлі мемлекеттік және аймақтық мақсатты бағдарламалар жүзеге асырылуда. Алайда, еліміздің көптеген ауылдық аумақтары дағдарыс жағдайында. Бұл, өз кезегінде, демографиялық жағдайдың нашарлауынан, ауылдық тұрғындардың өмір сүру деңгейінің төмендігінен, жұмыссыздықтың жоғары деңгейінен, табиғи ресурстарды тиімсіз пайдаланудан көрініс табады.

Ауылды жерлерде шаруашылық қызметті әртараптандыруға, өндірістің материалдық-техникалық базасын жаңартуға, аумақтарды басқару тиімділігінің деңгейін едәуір арттыруға үлкен қажеттілік бар. Көптеген ауылды елді мекендердің, сондай-ақ өнеркәсіптік және ауыл-шаруашылық кәсіпорындарының жағдайының нашарлығы, халықтың, әсіресе жастардың ауылдан кетуі, аумақтардың бос қалуы, ауылды елді мекендерді дамытудың жаңа жолдарын іздестіруді талап етеді [1, б. 73].

Қазіргі кезде ауылдық жерлерді дамыту, бұл процестің тұжырымдамалық негіздерін құрумен айналысатын кең ауқымды мамандардың назарын аударуда. Дегенмен, теориялық тұжырымдардың тәжірибе жүзінде іске асырылуы, әлі де болса шешілмей тұрған сұрақтардың қатарында. Бұл қаржы қиындықтарына ғана емес, сонымен бірге аумақтарды дамыту бойынша пилоттық жобаларды әзірлеуге, өндірістегі жаңа технологияларды әзірлеуге, өндірістік және басқарушылық салалардағы білікті мамандарға, заманауи нарықтық жағдайларда бизнесті басқару технологияларына үйрету үшін орталықтардың жоқтығына немесе жетіспеуіне де байланысты.

Ауыл шаруашылық өндірісінің тиімділігін арттыру және аумақтарды басқару үшін инвестициялық қызметті жандандыруды және іске асыруды қамтамасыз ететін бірқатар инновацияларды енгізу қажет. Ең алдымен, белгілі бір аумақтың ресурстық әлеуетін бағалау және аумақтың нақты тәуекелдері мен әлеуетін анықтау, сондай-ақ оның үйлесімді дамуы үшін қажет болатын нақты іс-шараларды әзірлеу қажет. Көтеріліп отырған мәселелер дамыған елдердің озық тәжірибесін қолдану қажеттілігінің өзектілігін айқындайды.

XX ғасырдың соңғы ширегінде Еуропалық Одақ (ЕО) елдерінде ауылдық жерлерді кешенді зерттеу негізінде даму проблемаларын шешу әдістерін әзірлеу мен енгізуді қамтамасыз ететін, тұрақты даму тұжырымдамасы басымдыққа ие болды. Жаңа міндеттер пайда болды, атап айтқанда, халықтың көші-қонын тоқтату және қоршаған ортаны сақтау. ЕО ауылдық аумақтарды дамыту саясатының негізі мынадай қағидаттарға негізделді:

- ♦ барлық нарық субъектілері үшін тең мүмкіндіктер;
- ♦ қалада және ауылда тұратын халықтың өмір сүру жағдайларын ескеру;
- ♦ перифериялық аймақтардың орталыққа тәуелділігін төмендету,
- ♦ аймақтық кәсіпкерлік қызметтің мүмкіндіктерін жақсарту [2, б. 63].

ЕО-ның экономикалық саясатының басым бағыттарының бірі – ауыл шаруашылығын мемлекеттік реттеу. Осыған байланысты, кепілдендірілген баға жүйесін, ауыл шаруашылығы нарығын және саудада кедендік қорғауды реттеуді көздейтін, бірыңғай аграрлық саясат қабылданды. Бұл ЕО елдеріне он жыл ішінде импорттаушылардан ауыл шаруашылығы өнімдерін экспорттауда көшбасшыға өтуге мүмкіндік берді.

Ауылдық жерлерді тиімді дамытудың негізінде ғылыми-техникалық прогрестің және экономикалық қызметтің жаңа, постиндустриалдық тұжырымдамасы жатуы тиіс. Мысалы, Финляндияда, ауыл шаруашылығы азық-түліктің барлық түрлері бойынша халықтың қажеттіліктерін қанағаттандырады. Бұл мемлекетте ауыл шаруашылығы өндірушілеріне экологиялық дотациялар, қолайсыз жағдайларға байланысты дотациялар және ауыл шаруашылығына арналған дотациялар бар. Шығынды шаруашылықтарды басқа қызметке қайта бағыттау үшін субсидиялар түрінде бюджеттік қолдау қарастырылған. Финляндияда, Швецияда аграрлық және әлеуметтік саясаттың басымдығы ретінде ауыл тұрғындарының өзін-өзі жұмыспен қамту, шағын және орта отбасылық агробизнесі дамыту танылған. Экономикалық тиімділікті арттыру, сондай-ақ маркетингтік өнімдердің мүмкіндіктерін кеңейтудің негізгі мақсаты – ауылдық инфрақұрылымды қалыптастыру, агроөнеркәсіптік кешен саласында кооперативтер мен мемлекеттік қызметтер құру. Кооперативтер желісі арқылы ауылшаруашылық өнімдері сатылып, кооперативтік банктер жұмыс істейді, онда фермерлер өндірістік қажеттіліктерге несие алады, сақтандыру операцияларын жүргізеді, көптеген экономикалық және әлеуметтік мәселелерді шешеді [2, б. 64].

Данияда отбасылық шаруашылық ауыл шаруашылығының негізі болып табылады. Шаруа болу үшін сіз ауылшаруашылық мектебінен арнайы бес жылдық оқудан өтуіңіз керек. Барлық фермерлер ауыл шаруашылығы кооперативтерінің мүшелері болып табылады. 20 мың шаруа қожалығына 300 серіктестік бірлестіктер тиесілі. Ауылшаруашылық кооперативтерінің қызметі өнім өндіру, өңдеу және өткізу болып табылады, өйткені кооперативтер фермерлерге тыңайтқыштар, тұқымдар, жемшөптер, ауыл шаруашылығы техникаларын ұсынады. Шаруа өз өнімдерін өзі мүшесі болып табылатын кооперативке жеткізуі керек. Өз тарапынан кооперативтер осы өнімдерді қабылдауға міндетті. Бұл делдалдарға қатысу мүмкіндігін жоққа шығарады, бұл өнім сатылымының өзіндік құнын төмендетеді. Өз кезегінде, Дания ЕО-да ауыл шаруашылығы өнімдерінің ең ірі экспорттаушыларының бірі болып табылады [3, б. 529].

Кооперативтік қозғалыс дамыған басқа ел – Жапония. Бұл елде әмбебап кооперативтер қызмет атқарады, олар әртүрлі қызмет түрлерін ұсынады: сату, жеткізу, несиелеу. Жапонияда барлығы 737 кооператив бар, оған шамамен 10 млн адам мүшелік етеді. Ауылдық жерде өндірістің дамуы еңбек ресурстарының жеткілікті мөлшерінсіз мүмкін емес [4, б. 285].

Қазақстанның ауылдық жерлерін орнықты дамыту проблемасының теориялық және практикалық зерттеулерінің нәтижелері еліміздің экономикалық кеңістігінде сапалы айырмашылықты көрсетеді. Осыған байланысты ауылдық өңірлерді дамытуда өңірлік саясатты іске асырудың негізгі құралы болып табылатын мемлекеттік реттеудің рөлі едәуір артады.

Аймақтық саясаттың тиімділігі мен нәтижелілігі көбінесе оның теориялық және әдіснамалық негіздерін дамыту деңгейімен анықталады. Биліктің артық орталықтандыруы дұрыс және орынды басқару шешімдерінің қабылдануына әсер ететінін атап өту керек, өйткені орталық деңгейдегі билік функцияларының жоғары концентрациясы аймақтық ерекшеліктерді ескере отырып, аймақтағы нақты жағдайға сүйенуге және сапалы аналитикалық есептеулерді жүргізуге мүмкіндік бермейді.

Қазақстанның 2050 жылға дейінгі Даму стратегиясының ажырамас бөлігі болып табылатын аймақтық саясат ел үшін маңызды, өйткені елдің әлеуметтік-экономикалық өсуі тұтастай алғанда, экономиканы реформалау мен дамыту процестері аймақтық деңгейде қаншалықты тиімді жүргізілетініне тәуелді. Өңірлік деңгейде тиімді экономикалық қызметке, капиталды көтеруге, жоғары білікті мамандарды даярлауға және инновациялық технологияларды енгізуге мүмкіндік беретін жағдайлар жасалуда [5].

Еуропалық Одақ елдерінде ауылдық аумақтарды дамыту ұлттық стратегия және қоршаған ортаны қорғау бойынша ауыл шаруашылығы және өнеркәсіптік бірлестіктер, қоғамдық ұйымдар, аймақтық үкімет өкілдері, кәсіпкерлік және ауыл тұрғындары дамуына бағытталған түрлі бағдарламалар аясында жүзеге асырылады. Осы елдердің ауылдық аумақтарды дамытуға бағытталған әкімшілік, шаруашылық, құқықтық және басқа да шараларды әзірлеу мен енгізудегі тәжірибесі операцияның негізгі аспектілерін жан-жақты бағалау және әлеуметтік-экономикалық саланың әрі қарай кеңістіктік дамуы қоршаған ортаны қорғаудың міндетті шарымен ескеріледі. Еуропалық одақта ауылдық жерлерді басқару мен қаржыландырудың көп деңгейлі және ведомствоаралық жүйесі қолданылады.

Еуропалық Одақ әзірлеген «Көшбасшы» үлгісі ауылдық жерлерді дамытуда негізгі бағыт болып табылады. Бұл модельдің бағдарлама кезеңдері іс-әрекеттердің үздіксіздігін қамтамасыз етеді, оларды тиісті аумақтарда шектеулі ресурстары бар проблемаларды шешуге және аумақтарды одан әрі дамытуды ынталандыруға мүмкіндік береді.

Социалистік жүйенің құлдырауымен Қазақстанның ауылдық экономикасы сектораралық байланыстардың үзілуінен туындаған құрылымдық дағдарысты бастан кешті. Сондықтан Қазақстандағы маңызды мемлекеттік міндеттердің бірі ауылдарды дамытудың жаңа жолдарын іздестіруге ықпал ететін ауылдық жерлерді дамыту саясатын жетілдіру арқылы ауылдың жаңаруы болып табылады. Еуропалық Одақ елдерінің ауылдық жерлерді экономикалық және ұйымдастырушылық тәсілдермен басқару тәжірибесі, жинақталған білімі мен практикалық дағдылары Қазақстан үшін маңызды және пайдалы болуы мүмкін.

Бүгінгі күні Республикада 6979 елді мекендер бар. Ауылдық елді мекендерді дамытуға бағытталған іс-шараларды іске асыру «Жұмыспен қамту–2020» бағдарламасының, аумақтарды дамыту, агроөнеркәсіптік кешен, білім беру, денсаулық сақтау, «Ақ бұлақ» салалық бағдарламасы, «Дипломмен ауылға» жобасы аясында жүзеге асырылады [5].

Ауылдық жерлерді тұрақты даму траекториясына көшіру мемлекет үшін жаңа міндеттер мен басымдықтарды белгілейді. Ауылдық аумақтарды дамытудың өңірлік саясатын жүзеге асырудың мақсаты ауыл халқының қолайлы жағдайларын жасау болып табылады.

Ағымдағы жылы ауылдық инфрақұрылымды тұрақты дамыту мәселелерін шешу мақсатында «Жұмыспен қамту–2020» бағдарламасын іске асыру бағыттары кеңейтілді. Осылайша, осы бағдарлама аясында орта және жоғары әлеуметтік-экономикалық даму әлеуеті бар ауылдық жерлерде коммуналдық қызметтерді, инженерлік-көліктік және әлеуметтік инфрақұрылымдарды қайта құру мен жөндеуді көздейтін «Ауылдық елді мекендерді дамыту» жаңа бағыты іске асырыла бастады.

Инфрақұрылымдық жобаларды іске асыру ауылдық жерлерде өмір сүру жағдайларын жақсартады, қосымша жұмыс орындарын құруға және жұмыс орындарын ұлғайтуға ықпал етеді. Әлеуметтік тұрақтылыққа қол жеткізудегі өңірлік саясаттың маңызды құралдарының бірі – әлеуметтік кепілдіктерді қамтамасыз ету, халықтың осал топтарына әлеуметтік көмек көрсету және азаматтардың табысын еңбек өнімді жұмысқа ынталандыратын белсенді бағдарламаларға тарту арқылы арттыру болып табылады. «Жұмыспен қамту–2020» бағдарламасының тұжырымдамалық ережелері қызметкерлерді кәсіптік даярлау, әлеуметтік жұмыс орындарын

ұйымдастыру, жоғары оқу орындары мен колледж түлектеріне арналған жастар тәжірибесі арқылы жұмыспен қамтуды ұлғайту жөніндегі шараларды жүзеге асыруды көздейді.

Қазіргі жағдайда ғылыми-техникалық прогрестің дамуы еңбек ресурстарына деген жоғары талаптарды қажет етеді. Сондықтан еңбек нарығын жоғары білікті мамандармен қамтамасыз ету үшін кадрларды даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттыру жүйесін жаңғырту қажет.

Халықтың осал топтарына әлеуметтік көмек көрсету мемлекеттік органдардың басымдығы болып табылады. Қазақстан экономикасының дамуындағы қолайлы үрдістер аз қамтылған азаматтар санының азаюына әсер етті. Атап айтқанда, бұл жаңа жұмыс орындарын құру, жалақы деңгейін арттыру, азаматтарға микронесие беру бағдарламаларының болуы, сондай-ақ кәсіпкерлік пен жеке байлықты дамыту арқылы қол жеткізілді.

Қазіргі уақытта Қазақстанда ауылдық жерлерді дамыту саласындағы мемлекеттік саясат ауылдық елді мекендерді қолдауға, әлеуметтік және тіршілікті қамтамасыз ету инфрақұрылымын қалыптастыруға, ауылшаруашылық өңдеу және логистикалық жүйелердің құрылуына байланысты бағыттарды дамытуды көздейді. «Аймақтарды дамыту» бағдарламасы шеңберінде ауылдық елді мекендерді қолдаудың коммуналдық инфрақұрылымын салу және қайта жаңарту қаржыландырылуда.

Тұрақты ауылдық өндірістерді дамыту үшін ең жақсы халықаралық тәжірибені ескере отырып, ауылдық жерлерге инвестиция тарту үшін қолайлы жағдайлар жасауды қамтамасыз ету қажет. Мысал ретінде, Беларусь тәжірибесіне сәйкес, ауылшаруашылық өнімдерін және ауылдық жерлерді дамытуға инвестиция салатын инвесторлар үшін бірқатар жеңілдіктер қарастырылған. Оған қоса, республиканың заңнамасына сәйкес, ауылдық жерлердегі кәсіпкерлік субъектілері пайдаға, ауылдық жерлерде орналасқан жылжымайтын мүлікке салық төлемейді.

Ауыл шаруашылығы өндірісінің ауылдық елді мекендердің әлеуметтік-экономикалық даму деңгейіне әсер етуі өте маңызды. Бұл ауылдық аумақтарды дамытудың экономикалық негізі ауыл шаруашылығының құрылымында маңызды орын алатын аграрлық сектор болып табылады. Ауыл шаруашылығында тұрақты даму моделін құру топырақтың құнарлылығын сақтауға және жақсартуға негізделген. Топырақтың жүйелі өсіруі құнарлылықтың жоғары деңгейін ұстап тұруға көмектеседі және ауыл шаруашылығы дақылдарының жоғары және тұрақты өнімділігін қамтамасыз етеді. Мал шаруашылығы саласын өсімдік шаруашылығынан бөлек дамыту мүмкін емес, өйткені соңғысы мал шаруашылығының мал азығын қамтамасыз етеді. Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, жерді ұтымсыз пайдалану агроөнеркәсіп кешенінің тұтастай дамуының тұрақтылығын көрсетеді. Бүгінгі күні тыңайтқыштардың жоғары бағасының арқасында топырақта құнарлығының гумустың теңгерімін қамтамасыз етуге баса назар аударылмайды – қоршаған табиғи ортаның сапасын сақтаудың маңызды элементі. Осыған байланысты органикалық және минералды тыңайтқыштарды сатып алу құнын мемлекеттік субсидиялау маңызды.

Дамыған елдердің тәжірибесі, шектеулі бюджеттік қаражат жағдайында, аймақтық саяси мақсаттарға қол жеткізу, әлеуметтік және көлік инфрақұрылымы мәселелерін шешу, бюджетке жүктемені азайту мақсатында мемлекеттік-жеке меншік әріптестікті кеңейту және жеке сектордың инвестициялық басқару мен жобаларды басқару тәжірибесін неғұрлым белсенді пайдалану қажет екенін көрсетеді.

Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, мемлекет тиісті әлеуметтік жағдай мен ауылдық жерлерде тұратын халықтың тұрмыс деңгейін құру қамтамасыз ету үшін жеке кәсіпкерлікті дамыту, сауда мен инвестиция тарту, оның ішінде тұрғын үй құрылысы және адам ресурстары ағынын дамыту үшін алғышарттар жасайды. Қоғамның әлеуметтік-саяси және экономикалық тұрақтылығының шешуші факторларының бірі – ауыл шаруашылығын дамыту деңгейі. Ауыл шаруашылығын дамытуға бағытталған мемлекеттік құралдар жүйесіндегі агроөнеркәсіп кешеніне қаржылай көмек көрсету ерекше рөл атқарады. Түрлі бағдарламаларды іске асыру нәтижесінде жүзеге асырылатын ауыл шаруашылығын мемлекеттік қолдау, қолайлы экономикалық жағдайлар жасау экономикалық дамудың басымдықтарының бірі болып саналады. Ауыл аумақтарының орнықты дамуын қамтамасыз ету үшін озық халықаралық тәжірибені ескере отырып, ауылдық жерлерге инвестиция тарту үшін қолайлы жағдайлар жасауды қамтамасыз ету қажет.

ӘДБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1 Греков А.Н. Существенные направления и механизм устойчивого развития сельских территорий // Агропродовольственная политика России. – 2017. – № 2. – С. 73–76.

2 Морозова Н.С. Развитие сельских территорий: зарубежный опыт // Социально-экономические явления и процессы. – 2015. – № 6. – С. 63–69.

3 Bengoa Marta & Sanchez-Robles Blanca. Foreign direct investment, economic freedom and growth: new evidence from Latin America // European journal of political economy. – Elsevier. – 2003. – Vol. 19(3). – P. 529–545.

4 Durham J.B.J. Benson. Absorptive capacity and the effects of foreign direct investment and equity foreign portfolio investment on economic growth // European Economic Review. – Elsevier. – 2004. – Vol. 48(2). – P. 285–306.

5 Казахстан в цифрах: стат. сборник. – Астана: Комитет по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан, 2017. – 19 с.

Аннотация

В статье поднимается вопрос формирования направлений устойчивого развития сельских территорий как одной из важнейших стратегических целей государственной политики. Рассмотрено современное состояние, актуальные проблемы развития сельских территорий Республики Казахстан, а также возможности обеспечения устойчивого развития сельских территорий путем повышения их инвестиционной привлекательности. В результате изучения вопроса устойчивого развития сельской местности Казахстана и влияющих на нее факторов определена необходимость применения передового зарубежного опыта в развитии сельских регионов. Изучен опыт развития сельских территорий стран Европейского союза, Финляндии, Швеции, Дании, проведен сравнительный анализ проводимой в Казахстане региональной политики. В целях решения вопросов устойчивого развития сельской инфраструктуры в рамках программы «Занятость–2020» предусмотрена реализация нового направления развития сельских населенных пунктов, включающая в себя реконструкцию и ремонт инженерно-транспортной и социальной инфраструктуры в сельской местности. Опыт развитых стран показал, что в условиях ограниченных бюджетных средств необходимо более активно использовать опыт управления инвестициями и управления проектами частного сектора в целях достижения региональных политических целей, решения вопросов социальной и транспортной инфраструктуры, снижения нагрузки на бюджет. Авторами сформулирован вывод о том, что для устойчивого развития сельских территорий с учетом передового опыта зарубежных стран необходимо создать благоприятные условия для привлечения инвестиций в сельскую местность.

Ключевые слова: сельские территории, устойчивое развитие, зарубежный опыт, сельское хозяйство, животноводство, безработица, уровень жизни, региональная политика, инфраструктура, инвестиции.

Abstract

The article raises the question of the formation of sustainable development of rural areas as one of the most important strategic goals of state policy. The modern state, actual problems of development of rural territories of the Republic of Kazakhstan, and also opportunities of ensuring sustainable development of rural territories by increase of their investment appeal are considered. As a result of studying the issue of sustainable development of rural areas of Kazakhstan and the factors affecting it, the need for the use of advanced foreign experience in the development of rural regions is defined. The experience of rural development in the European Union, Finland, Sweden, Denmark is studied, a comparative analysis of the regional policy in Kazakhstan is made. In order to address the issues of sustainable development of rural infrastructure in the framework of the program «Employment–2020», it is planned to implement a new direction of development of rural settlements, including the reconstruction and repair of engineering, transport and social infrastructure in rural areas. The experience of developed countries has shown that in conditions of limited budget funds it is necessary to use more actively the experience of investment management and project management of the private sector in order to achieve regional political goals, address issues of social and transport infrastructure, reduce the burden on the budget. The authors concluded that for the sustainable development of rural areas, taking into account the best practices of foreign countries, it is necessary to create favorable conditions for attracting investment in rural areas.

Key words: rural areas, sustainable development, foreign experience, agriculture, livestock, unemployment, standard of living, regional policy, infrastructure, investments.